

2011-01-31

Undersökning om ljudmiljön på jobbet:

Uppsala universitet.

En arbetsplatsundersökning genomförd av Novus Opinion på uppdrag av Hörselskadades Riksförbund, HRF.

Denna rapport är en del av
ljudmiljökampanjen *Befria samtalet*
www.befriasamtalet.se

Hörselskadades Riksförbund, HRF
Stockholm 2010
Kontaktperson för arbetsplats-
undersökningen: Andreas Stjärnström
andreas.stjarnstrom@hrf.se

Bakgrund

Hörselskadades Riksförbund, HRF, genomför under 2010-2011 en landsomfattande ljudmiljökampanj som gått under namnet *Befria samtalet*. Syftet med kampanjen är att väcka opinion mot samtalsstörande ljud och för en god ljudmiljö. Målet är ett samtalsvänligare Sverige. Inför kampanjen har HRF gjort en rad undersökningar om svenska folkets upplevelser av ljudmiljön i samhället. Vi har gjort undersökningar bland allmänheten, medlemmar och skyddsombud i flera fackliga organisationer, kommunala byggnadsinspektörer och miljö- och hälsoskyddsinspektörer. En annan del inför kampanjen har varit att ta reda på hur anställda upplever sin ljudmiljö på jobbet. Det har vi gjort genom att göra olika lokala arbetsplatsundersökningar på en rad arbetsplatser runt om i Sverige. I den här rapporten presenteras en sådan undersökning genomförd bland ett urval av de anställda på **Uppsala universitet**.

Metod

Undersökningen genomfördes som en webbenkät utformad av opinionsinstitutet Novus Opinion. Se www.novusopinion.se. Inbjudan till undersökningen har skickats ut via e-post till respondenterna. Frågorna har sedan besvarats via ett enkelt webbformulär. Se enkätfrågorna i bilaga 1. Undersökningen genomfördes under perioden 2010-11-23 – 2010-12-10. Totalt gjordes ett utskick och två påminnelser.

Resultat

Vilka har deltagit i undersökningen?

Undersökningen omfattar samtliga anställda på campusområdena Blåsenhus, Ekonomikum och Gamla torget. 350 av 1006 personer har besvarat enkäten. 20 personer av de anställda saknar e-post och har inte nåtts av undersökningen och 11 personer har svarat att de inte längre arbetar. Resultaten bygger på återstående 339 personer som besvarat enkäten, varav 192 kvinnor och 147 män. Det utgör en svarsfrekvens på 34 procent. 89 procent av de som svarat har sin huvudsakliga arbetsmiljö i kontor eller i delat kontor, 4 procent i kontorslandskap, 5 procent i klassrum och ett par procent i andra arbetsmiljöer.

Några uppmärksammade resultat för samtliga anställda

- Tre fjärdedelar (76 procent) svarade att det aldrig genomförs hörselkontroller på arbetsplatsen, medan ett par procent menade att det förekommer någon enstaka gång och resten att de inte vet om det förekommer.
- 21 procent har ofta eller ibland svårt att höra vad andra säger på möten och sammanträden. Svårigheten ökar med ökad ålder. T.ex. är det bara 7 procent av de anställda <34 år som ofta eller ibland upplever svårighet att höra på möten och sammanträden medan 31 procent i åldersgruppen >55 år gör det.
- 17 procent har ofta eller ibland svårt att höra vad som sägs i telefon.
- 34 procent har ofta eller ibland svårt att höra vad som sägs under raster, t.ex. i fikarum eller på lunchrestaurang.
- 11 procent ofta eller ibland svårt att höra vad som sägs i samtal mellan arbetskolligor och arbetsledare.
- När man tänker på sin arbetsmiljö som helhet har 21 procent ofta eller ibland svårt att höra och samtala på jobbet. Det finns en skillnad mellan män (15 procent) och kvinnor (27 procent).
- Kvinnor upplever sig ha svårare att höra i olika situationer än män. I samtliga situationer har de något svårare att höra än män. Det är särskilt tydligt när det gäller att höra i telefon samt att höra på raster, t.ex. i fikarum och lunchrestaurang.
- Tre av tio (29 procent) av de anställda upplever att någon eller några av kollegorna har svårt att höra på jobbet.

- 17 procent tycker att ljudmiljön på jobbet är ett problem varje dag/varje vecka. Det finns ingen större skillnad mellan män och kvinnor eller mellan olika åldersgrupper.
- Människor besväras av störande ljud. Mest besvärad är man av störande ljud från människor på arbetsplatsen, t.ex. röster, sorl och skrammel. 27 procent besväras dagligen eller varje vecka av störande ljud från människor. Kvinnor (35 procent) störs i dubbelt så stor utsträckning som män (17 procent).
- Vidare besväras 13 procent dagligen/varje vecka av störande ljud från maskiner, t.ex. fläktar och kontorsmaskiner medan endast 5 procent besväras dagligen eller varje vecka av störande ljud från trafik och 4 procent besväras av bakgrundsljud som t.ex. musik. Det finns ingen skillnad mellan män och kvinnor.
- En del av de svarande upplever hörselproblem. 15 procent har tinnitus och 8 procent uppger att de har nedsatt hörsel. Andelen som har tinnitus är jämförbar med befolkningen som helhet, medan andelen som har hörselnedsättning är bara hälften så stor som befolkningen i sin helhet.

Skillnader mellan campusområdena Blåsenhus, Ekonomikum och Gamla torget

Svarsfrekvensen på de olika campusområdena varierar.

- Blåsenhus: 122 svar ger en svarsfrekvens på 35 procent.
- Ekonomikum: 119 svar ger en svarsfrekvens på 37 procent.
- Gamla Torget: 82 svar ger en svarsfrekvens 24 procent.
- 27 personer har valt att inte uppge vilket campusområde de arbetar på.

Resultaten mellan de olika campusområdena är delvis olika:

- När det gäller att höra på jobbet i olika situationer, t.ex. på möten och sammanträden, i telefon, under raster eller i samtal med kollegor, finns det inte några större skillnader mellan campusområdena.
- Upplevelsen av att ljudmiljön på arbetet är ett problem är olika. I Blåsenhus (22 procent) är den negativa upplevelsen dubbelt så stor som på Gamla torget (11 procent) och betydligt större än i Ekonomikum (14 procent).
- Störande ljud från människor på arbetsplatsen som t.ex. röster, sorl och skrammel, upplevs mer besvärande i Blåsenhus (37 procent) än i Ekonomikum (24 procent) och på Gamla torget (20 procent).
- Störande ljud från trafik utanför arbetsplatsen upplevs som besvärande på Gamla torget (13 procent), men inte i Blåsenhus (2 procent) eller i Ekonomikum (2 procent).

Analys och slutsatser

Bortfallsanalys

339 av 1006 tillfrågade personer har deltagit i undersökningen, vilket ger en svarsfrekvens på 34 procent. Det får ses som en relativt dålig respons. Tolkningen av resultaten bör därför göras med försiktighet. Svaren fördelat sig proportionerligt i förhållande till åldersstrukturen på universitetet. Svaren från män respektive kvinnor fördelar sig relativt proportionerligt även om andelen män som svarat är något lägre (43 procent av respondenterna i förhållande till 48 procent män anställda på arbetsplatsen).

Undersökningen har vänt sig till alla anställda som har e-post och dessa bör ha nåtts av undersökningen via den vägen. Vid första utskicket uppstod problem med länkningen till undersökningen till en del av respondenterna. Det är svårt att bedöma hur omfattande problemet var, men det krävde ett nytt utskick ett par dagar senare till samtliga respondenter, varpå inga problem uppstod. Andra orsaker till bortfall kan vara en viss trötthet av enkätundersökningar, brist på tid eller att man inte känt sig berörd av frågan. Alla har dock haft möjlighet att delta i undersökningen på arbetstid.

Många upplever problem med ljudmiljön

En femtedel av de anställda upplever att de har svårt att höra och samtala på jobbet när de tänker på sin arbetsmiljö som helhet. Det är också en sjättedel som anger att ljudmiljön på jobbet är ett problem varje dag/varje vecka. Det är tydligt att det är människors prat som stör mest.

Grundregeln vid bullerreducering är att minska bullret vid själva bullerkällan. När det störande bullret kommer från människor så är lösningen att de åtgärder som bör vidtas handlar om att se över vilka akustiska lösningar som kan göras i lokalerna. Vi vill ju inte att människor på arbetsplatsen ska sluta kommunicera med varandra.

Dålig ljudmiljö gör det svårt att höra på jobbet

Resultaten visar att anställda har svårt att höra på jobbet i olika situationer. Två av tio upplever att det är svårt att höra i samband med möten och sammanträden och en tredjedel upplever att det är svårt att höra vad som sägs under raster. Kvinnor upplever dessa svårigheter i större utsträckning. Endast en liten del av dessa svårigheter kan förklaras med att de har en hörselnedsättning eller tinnitus. Den främsta orsaken till svårigheter att höra på jobbet kan förklaras med att det sannolikt finns problem med ljudmiljön.

Arbetsgivaren bör vidta åtgärder för att förbättra ljudmiljön. Rasten är till för återhämtning. Om en tredjedel av de anställda upplever att de har svårt att höra under raster så återhämtar de sig sannolikt också mycket sämre. Kanske finns det anledning att se över hur pausrum och personalmatsal är utformade och möblerade. Även ljudmiljön i möteslokaler behöver kartläggas och åtgärdas.

Kvinnor upplever sig ha både svårare att höra och har större problem med ljudmiljön på jobbet

Kvinnor upplever i större utsträckning än män svårigheter att höra i olika situationer på jobbet, speciellt i telefon och på raster, t.ex. i fikarum och lunchrestaurang. Bilden förstärks av att kvinnor i större utsträckning än män besväras av störande ljud från människor på arbetsplatsen som t.ex. röster, sorl och skrammel. Orsaken till det är svår att härleda. En delförklaring kan vara att män och kvinnor generellt har olika arbetsuppgifter på universitetet. Kvinnor har i större utsträckning kommunikationskrävande arbetsuppgifter inom t.ex. administrationen. En annan delförklaring kan vara att det finns en viss överrepresentation kvinnor i åldersgruppen 55+, där vi också ser en överrepresentation bland de som upplever tinnitus och hörselnedsättning. Det är däremot lika stor andel kvinnor som män som upplever sig ha tinnitus respektive hörselnedsättning.

Skillnader mellan campusområdena

De anställda i Blåsenhus ger uttryck för större problem med ljudmiljön och blir i större utsträckning besvärad av störande ljud från människor, som t.ex. röster, sorl och skrammel, än på campusområdena Ekonomikum och Gamla torget. Det är viktigt att ta reda på orsakerna till denna skillnad. Det är särskilt angeläget eftersom Blåsenhus är det nyaste campusområdet av de tre. Det är viktigt att man lär av eventuella misstag när universitetet ska göra ytterligare nybyggnationer i framtiden.

Slutsatser

Eftersom svarsfrekvensen varit så låg (34 procent) vill vi vara försiktiga med att dra några slutsatser av undersökningen. Det går dock att konstatera att;

- Fler än hundra personer på arbetsplatsen ofta eller ibland upplever problem att höra på raster, t.ex. i pausrum och lunchrestauranger.
- Nästan hundra personer varje dag eller varje vecka besväras av störande ljud från människor som t.ex. röster, sorl och skrammel.
- Det är viktigt att ta reda på orsakerna till att resultaten skiljer sig åt mellan campusområdena.

HRF rekommenderar

Den här undersökningen indikerar att det finns ett upplevt problem med ljudmiljön på arbetsplatsen. Det finns därför anledning att fundera över hur detta arbetsmiljöproblem kan hanteras. HRF vill ge er några rekommendationer:

- Samtala om samtalsstörande ljud på jobbet. Höga ljudnivåer diskuteras ofta på arbetsplatser. Däremot inte ljud som stör samtal, koncentration och inläring.
- Skaffa kunskap. Börja t.ex. med att läsa HRF:s rapport [Kakofonien](#) (2010) och annat material på www.befriasamtalet.se.
- Fråga om ljudmiljön i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Se till att era checklistor för arbetsmiljöronder tar upp frågor om hur anställda hör på jobbet.
- Inför regelbundna hörselkontroller på jobbet. Att ljudmiljön upplevs som dålig kan också vara ett tecken på att det finns oupptäckta hörselskador på arbetsplatsen. Det är viktigt att tidigt fånga upp hörselskadade så att de kan få rehabilitering.

Undersökning om ljudmiljön på jobbet

Hej och välkommen till Hörselskadades Riksförbund (HRF) och Novus!

Ljud som stör samtal och koncentration är ett växande arbetsmiljöproblem. Men hur vanligt är problemet? Hur många berörs och på vilket sätt? Genom att besvara den här enkäten deltar du i en stor undersökning om ljudmiljön på jobbet.

Undersökningen handlar om hur anställda upplever ljudmiljön på jobbet och hur störande ljud påverkar arbetssituationen. Med störande ljud avser vi ljud som stör samtal eller som stör på annat sätt. Enkäten tar ca 4-5 minuter att fylla i. Du lämnar dina svar helt anonymt.

Klicka på länken i menyn för att starta undersökningen.

Har du frågor om enkäten, klicka på kontakt i menyn:

Kontakt Novus Group: info@novusgroup.se.

Kontakt HRF: arbetsplatsundersokning@hrf.se
tel: 08-457 55 10

1. På vilken arbetsplats arbetar du? Det är viktigt att du anger både arbetsgivare och arbetsplats.

ANGE SVAR

2. I vilket län ligger din arbetsplats?

Blekinge

Dalarna

Gotland

Gävleborg

Halland

Jämtland

Jönköping

Kalmar

Kronoberg

Norrbottnen

Skåne

Stockholm

Södermanland

Uppsala

Värmland

Västerbotten

Västernorrland

Västmanland

Västra Götaland

Örebro

Östergötland

3. Hur är din arbetssituation just nu?

Jag arbetar heltid

Jag arbetar deltid

Jag arbetar inte

- > Tack för din medverkan AVSLUTA ENKÄTEN

4. I vilken typ av arbetsmiljö befinner du dig under större delen av din arbetstid?

Verkstad/industri

Eget kontor

Kontorslandskap

Klassrum

Kök/matservering

Fordon (busschaufför/lastbilschaufför/maskinförare etc)

Annat: ANGE SVAR

5. På en del arbetsplatser får alla anställda genomgå hörselkontroller.

Vilket av följande påståenden gäller för dig?

På min arbetsplats genomförs hörselkontroller regelbundet

På min arbetsplats genomförs hörselkontroller någon enstaka gång

På min arbetsplats genomförs aldrig hörselkontroller

Jag är inte anställd

Vet ej/ej svar

6. Det kan vara svårt att höra vad andra säger på jobbet i olika situationer.

Hur ofta händer det att du har svårt att höra vad...

a) andra säger på möten och sammanträden?

b) som sägs i telefon?

c) som sägs under raster, t.ex. i fikarum och på lunchrestaurang?

d) som sägs i samtal med arbetskolligor och arbetsledare?

FILTER: OM "KLASSRUM" PÅ FRÅGA 4

e) eleverna säger i klassrummet?

Ofta

Ibland

Sällan

Aldrig

Vet ej/ej svar

7. Om du tänker på din arbetsmiljö som helhet: Hur ofta brukar det hända dig att du har svårt att höra och samtala på jobbet? Händer det?

Ofta

Ibland

Sällan

Aldrig

Vet ej/ej svar

8. Upplever du att någon eller några av dina kollegor har svårigheter att höra på jobbet?

Ja

Nej

Vet ej/ej svar

9. Många anställda har problem med dålig ljudmiljö på arbetet. Hur ofta tycker du att ljudmiljön på arbetet är ett problem?

Varje dag

Varje vecka

Varje månad

Någon enstaka gång

Aldrig

Vet ej/ej svar

10. Hur ofta händer det att du besväras av?

a) Störande ljud från maskiner på jobbet, inkl fläktar, kontorsmaskiner etc

b) Störande ljud från trafik utanför min arbetsplats

- c) Störande ljud från människor på arbetsplatsen som t ex röster, sorl, skrammel
d) Bakgrundsljud på arbetsplatsen, t ex musik.

Varje dag
Varje vecka
Varje månad
Någon enstaka gång
Aldrig
Vet ej/ej svar

FILTER: OM ALT 1-4 PÅ FRÅGA 10

11. Påverkas du av de störande ljuden på din arbetsplats på något av följande sätt?

Ange valfritt antal svar.

- a) Kan inte koncentrera mig
b) Blir irriterad
c) Har svårt att höra
d) Får huvudvärk
e) Får svårare för att komma ihåg saker
f) Blir trött
g) Inget av detta
h) Vet ej/ej svar

FILTER: OM ALT 3 (KONTORSLANDSKAP) PÅ FRÅGA 4

12. En del tycker att ljudmiljön i kontorslandskap är störande. Andra tycker inte det.

Störs du idag av ljudmiljön i kontorslandskapet?

Ja, i hög grad
Ja, i viss mån
Nej
Vet ej/ej svar

13. Det är inte ovanligt att besväras av tinnitus, det vill säga att man hör pip, sus eller andra "inre ljud". Vilket av följande gäller för dig?

Jag har alltid tinnitus
Jag har tinnitus varje vecka
Jag har tinnitus varje månad
Jag har tinnitus någon gång per år
Jag har aldrig tinnitus
Vet ej/ej svar

14. Det är inte helt ovanligt med nedsatt hörsel. Vilket av följande gäller för dig?

Har själv två hörapparater
Har en hörapparat
Är hörselskadad men har inte hörapparat
Är inte hörselskadad
Vet ej/ej svar

FILTER: OM ALT 1-3 (NÅGON FORM AV HÖRSELPROBLEM) PÅ FRÅGA 14

15. Om man hör dåligt finns det hjälpmedel som kan göra det lättare att höra på jobbet, till exempel vid telefonsamtal, möten, kurser och konferenser, och som gör det lättare att uppfatta ringsignaler och larm. Hur väl stämmer följande påståenden för dig?

Jag har de hjälpmedel jag behöver för att kunna höra på jobbet

Jag har inga hjälpmedel för att höra bättre på jobbet, men skulle behöva det

Jag har hörselhjälpmedel på jobbet, men skulle behöva fler hjälpmedel

Jag känner till vilka hörselhjälpmedel som finns

Jag vet vart jag kan vända mig för att få hörselhjälpmedel

Stämmer helt

Stämmer delvis

Stämmer inte alls

Vet ej/ej svar

16. Vilken är din högsta avslutade utbildning?

Grundskola

Gymnasium

Högskola

Vet ej/ej svar

17. Hur gammal är du?

RULLIST MED ÅLDER/FÖDELSEÅR

18. Är du:

Man

Kvinna